

JUDr. Pavel Blažek, Ph.D.
MINISTR SPRAVEDLNOSTI ČR

Praha 2. ledna 2025
č. j. MSP-560/2024-LO-SP/2
Přílohy: 0

Vážený pane předsedo,

dne 12. prosince 2024 jste mě interpeloval ve věci: „*Smlouva s katolickou církví a riziko zakrývání zneužívání dětí v církvích*“ (ev. č. interpelace 619, č. j. PS2024/025540).

V rámci této interpelace jste mě požádal o

- I. zaslání znění připomínek a další zaznamenané komunikace Ministerstva spravedlnosti a jeho resortních organizací, které se týkaly dojednávání ustanovení smlouvy s katolickou církví, resp. se Svatým stolcem, o některých právních otázkách¹ (dále jen „smlouva“), a to k jejímu čl. 4, který upravuje zpovědní tajemství, a
- II. srovnání zpovědního tajemství podle současné právní úpravy České republiky a podle smlouvy.

Vážený pane předsedo, dovoluji mi k této interpelaci sdělit následující:

Ad I.

Ministerstvo zahraničních věcí jako gestor smlouvy rozeslalo dne 29. července 2024 k připomínkám materiál „*Návrh na Sjednání smlouvy se Svatým stolcem o některých právních otázkách*“. Ministerstvo spravedlnosti v termínu (dne 15. srpna 2024) uplatnilo dvě připomínky k čl. 4, který upravuje zpovědní tajemství. Obě připomínky byly ze strany gestora vypořádány úpravou (doplněním) předkládací zprávy. Níže uvádím úplný přepis připomínek a jejich vypořádání:

K článku 4 odst. 1:

Předložené ustanovení je formulované velice obecně. Ustanovení by optimálně mělo odkázat na podmínky stanovené ve vztahu ke zpovědnímu tajemství českým právním řádem. Relevantní v tomto ohledu jsou především § 7 odst. 1 písm. e) zákona č. 3/2001 Sb. o církvích a náboženských společnostech, a § 367 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku (dále jen „trestní zákoník“), z nichž zejména jednoznačně plyne, že podle českého práva nejsou součástí zpovědního tajemství informace týkající se budoucích jednání či nedokončených jednání (není dotčena povinnost přikazít trestný čin). Odkaz na podmínky stanovené českým právním řádem je zásadní i s ohledem na to, že smlouva v předloženém znění neobsahuje ani obecné

¹ Vládní návrh, kterým se předkládá Parlamentu České republiky k vyslovení souhlasu s ratifikací Smlouva mezi Českou republikou a Svatým stolcem o některých právních otázkách, je projednáván jako sněmovní tisk č. 844.

ustanovení, které by stanovilo, že ve své činnosti na území České republiky se katolická církev řídí právním řádem České republiky; to bylo v průběhu vyjednávání součástí jejího textu.

Alternativním řešením by bylo článek 4 odst. 1 doplnit v tom smyslu, že tímto ustanovením není dotčena povinnost přezkázat trestný čin uložená českým právním řádem. Upozorňujeme rovněž, že z hlediska trestního práva odkazuje předkládací zpráva pouze na § 368 trestního zákoníku, jehož třetí odstavec stanoví, že duchovní registrované církve a náboženské společnosti s oprávněním k výkonu zvláštních práv jsou výslovně vyňati z povinnosti oznámit trestný čin, dozví-li se o jeho spáchání v souvislosti s výkonem zpovědního tajemství nebo v souvislosti s výkonem práva obdobného zpovědnímu tajemství (jde o informace o již spáchaném trestném činu). Problematický je však vztah komentovaného ustanovení k § 367 trestního zákoníku, tedy trestnému činu nepřekážení trestného činu, který předkládací zpráva opomíjí.

Ve vztahu k předpisům civilního práva procesního a správního soudnictví dále požadujeme vyjasnit, zda je s čl. 4 odst. 1 souladná dosavadní úprava § 124 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v platném znění (dále jen „občanský soudní řád“). Toto ustanovení národního práva sice počítá s tím, že stát může i nad rámec zákona uznat povinnost mlčenlivosti, a samotnému uznání zpovědního tajemství ze strany České republiky ve smyslu čl. 4 odst. 1 proto citované pravidlo podle našeho názoru nebrání. Nicméně ustanovení občanského soudního řádu obsahuje ve své druhé větě výjimečné prolomení povinnosti mlčenlivosti během dokazování pro případy, kdy vyslychaného zprostil ten, v jehož zájmu byla povinnost stanovena. S ohledem na obecnost a bezvýjimečnost navrhovaného znění čl. 4 odst. 1 si klademe otázku, zda bude takový postup v řízení před civilními a správními soudy možný bez dalšího i po případném podpisu smlouvy.

Požadujeme se s výše uvedeným vypořádat alespoň úpravou předkládací zprávy tak, aby ke čl. 4 odst. 1 zahrnovala odkaz i na § 367 trestního zákoníku, a současně, aby i do budoucna byla zachována možnost aplikace § 124 věty druhé občanského soudního řádu.

Tato připomínka je zásadní.

Akceptováno.

Předkládací zpráva byla ve spolupráci s Ministerstvem spravedlnosti doplněna.

K článku 4 odst. 2:

Vycházíme-li z předkládací zprávy, která obsahuje argumentaci, že formulace „za podmínek stanovených zákonem“ v článku 4 odst. 2 jednoznačně „zaručuje, že se v případě pastoračních pracovníků bude vždy jednat pouze o duchovní ve smyslu § 368 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.“, považujeme ustanovení čl. 4 odst. 2 za legislativně problematické.

České právo nepřiznává právo obdobné zpovědnímu tajemství „pastoračním pracovníkům“. Obsah tohoto pojmu navíc není vymezen ve smlouvě, ani v českém právním řádu. Smlouva přitom rozlišuje mezi pastorační péčí a pastoračními pracovníky na straně jedné a duchovní péčí a duchovními na straně druhé (srov. např. čl. 8 odst. 1), tedy za pastorační pracovníky považuje jiné osoby než duchovní.

Rozlišení mezi duchovními a pastoračními pracovníky je přitom zásadní, protože § 368 odst. 3 trestního zákoníku umožňuje prolomení oznamovací povinnosti pouze v případě duchovních. Rovněž § 7 písm. e) zákona o církvích a náboženských společnostech upravuje zachování povinnosti mlčenlivosti duchovními v souvislosti s výkonem zpovědního tajemství nebo s výkonem práva obdobného zpovědnímu tajemství.

Za vhodnější bychom proto považovali následující formulaci: „Zákon stanoví, které osoby mají právo zpovědního tajemství a právo obdobné zpovědnímu tajemství.“ Případně bychom doporučovali doplnit předkládací zprávu tak, aby v ní bylo uvedeno, že cílem ustanovení není rozšířit okruh osob, které mají právo obdobné zpovědnímu tajemství, nad rámec daný (současnou) českou právní úpravou.

Tato připomínka je doporučující.

Akceptováno.

Předkládací zpráva byla ve spolupráci s Ministerstvem spravedlnosti doplněna.

K procesu sjednávání smlouvy lze obecně uvést, že na pokyn ministra zahraničních věcí byla roku 2014 schválena směrnice pro expertní jednání o Smlouvě mezi Českou republikou a Svatým stolcem o úpravě vzájemných vztahů. Dále bylo postupováno cestou technických konzultací. K obnově přímých jednání došlo na jaře 2023 na základě Programového prohlášení vlády (aktualizované znění pochází z března 2023). V něm bylo stanoveno: „*Budeme rozvíjet dialog se Svatým stolcem, podnikneme kroky ke sjednání nové smluvní úpravy vzájemných vztahů a zasadíme se o její ratifikaci.*“. V letech 2023 a 2024 proběhlo s druhou stranou několik kol expertních jednání, jichž se zúčastnili zástupci Ministerstva zahraničních věcí, Ministerstva kultury, Ministerstva spravedlnosti, Ministerstva vnitra, Ministerstva zdravotnictví a Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Rovněž ostatní resorty byly o jednotlivých fázích jednání informovány. Komunikace mezi jednotlivými resorty až do uvedeného připomínkového řízení probíhala neformálně. Zástupce Ministerstva spravedlnosti vyjednával tak, aby výsledek byl slučitelný s českým právním řádem a mezinárodními závazky České republiky. Z pohledu působnosti Ministerstva spravedlnosti bylo nejvíce pozornosti věnováno právě úpravě zpovědního tajemství, resp. otázce, zda tento institut vůbec do smlouvy zahrnout. Vzhledem k tomu, že Svatý stolec zahrnutí institutu zpovědního tajemství považoval za podmínku uzavření smlouvy, bylo pro Ministerstvo spravedlnosti zásadní, aby formulace příslušného ustanovení korespondovala s aktuální úpravou obsaženou v českém právním řádu, zejména aby nedošlo k jeho rozšíření. V tomto duchu byly uplatněny připomínky našeho úřadu. Ministerstvem zahraničních věcí jsme byli ujištěni, a je to explicitně reflektováno i v předkládací zprávě, že by nemělo dojít k rozšíření zpovědního tajemství ani práv obdobných zpovědnímu tajemství nad rámec aktuálně stanovený českým právním řádem.

Vážený pane předsedo, pokud budete mít další dotazy vztahující se k negociačnímu procesu, dovoluji si Vás odkázat na Ministerstvo zahraničních věcí jakožto gestora této smlouvy a současně garanta sjednávání mezinárodních smluv obecně.

Ad II.

V právním řádu České republiky upravuje povinnost mlčenlivosti v souvislosti s výkonem zpovědního tajemství § 7 odst. 1 písm. e) zákona č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (zákon o církvích a náboženských společnostech), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o církvích“).

Oprávnění k výkonu tohoto zvláštního práva může získat registrovaná církev a náboženská společnost, pokud je taková povinnost mlčenlivosti tradiční součástí jejího učení nejméně 50 let. Její duchovní jsou v takovém případě oprávněni zachovávat mlčenlivost v souvislosti s výkonem zpovědního tajemství nebo s výkonem práva obdobného zpovědnímu tajemství, čímž však není dotčena povinnost překazít trestný čin podle trestního zákoníku.

Duchovní si registrovaná církev nebo náboženská společnost ustanovuje sama nezávisle na státních orgánech. Informace o způsobu jejich ustavování a odvolávání musejí být součástí základního dokumentu církve nebo náboženské společnosti přikládaného k návrhu na její registraci [srov. § 10 odst. 3 písm. g) zákona o církvích]. Jiným osobám činným pro registrovanou církev nebo náboženskou společnost, než takto ustaveným duchovním, povinnost mlčenlivosti v souvislosti s výkonem zpovědního tajemství nepřísluší.

Na § 7 odst. 1 písm. e) zákona o církvích navazuje zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, který v § 368 odst. 3 větě druhé² stanoví, že oznamovací povinnost nemá duchovní registrované církve a náboženské společnosti s oprávněním k výkonu zvláštních práv, dozví-li se o spáchání trestného činu v souvislosti s výkonem zpovědního tajemství nebo v souvislosti s výkonem práva obdobného zpovědnímu tajemství.

Oznamovací povinnost podle § 368 tr. zák., tedy povinnost oznámit, že jiná osoba spáchala některý z vymezených trestných činů, duchovní registrované církve a náboženské společnosti s oprávněním k výkonu zvláštních práv nemá, dozví-li se o spáchání trestného činu buď přímo při výkonu zpovědi, nebo ve volnější souvislosti s výkonem zpovědního tajemství nebo práva obdobného zpovědnímu tajemství, např. při domlouvání realizace zpovědi.³

Naopak i duchovní takové církve nebo náboženské společnosti má povinnost překazit trestný čin ve smyslu § 367 tr. zák. [srov. § 7 odst. 1 písm. e) zákona o církvích, část věty za středníkem], tedy má povinnost překazit spáchání připravovaného nebo dokončení již páchaného vymezeného trestného činu, o jehož přípravě nebo páchaní se hodnověrným způsobem dozví; učinit za dost takové povinnosti lze přitom také včasným oznámením státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu (§ 367 odst. 3 tr. zák.).

Součástí zpovědního tajemství a z něj plynoucí povinnosti mlčenlivosti tedy podle práva České republiky nejsou informace týkající se připravovaných jednání nebo probíhajících nedokončených jednání (není dotčena povinnost překazit trestný čin). Skutečnost, že se duchovní takové informace dozví při zpovědi nebo v souvislosti s ní, jej nezbavuje povinnosti překazit trestný čin, resp. připravovaný nebo páchaný trestný čin včas oznámit ve smyslu § 367 odst. 3 tr. zák.

Ve vztahu k předpisům civilního práva procesního a správního soudnictví se problematika zpovědního tajemství dotýká úpravy povinnosti mlčenlivosti obsažené v § 124 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, který se použije i v řízení před správními soudy.⁴ Podle uvedeného ustanovení je dokazování třeba provádět tak, aby byla šetřena mj. i zákonem stanovená nebo státem uznávaná povinnost mlčenlivosti. V těchto případech lze provést výslech jen tehdy, jestliže vyslýchaného zprostil povinnosti mlčenlivosti příslušný orgán nebo ten, v jehož zájmu má tuto povinnost; přiměřeně to platí i tam, kde se provádí důkaz jinak než výslechem. Zpovědní tajemství tak podle předpisů civilního práva procesního a správního soudnictví spadá pod povinnost mlčenlivosti a duchovního může této povinnosti zprostit pouze ten, kdo mu své tajemství u zpovědi svěřil. Obdobné platí také ve vztahu k výslechu svědků v trestním řízení podle § 99 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb., trestního řádu, ve znění pozdějších předpisů.

Vážený pane předsedo, k Vaší žádosti o srovnání výše popsaného rozsahu zpovědního tajemství podle právního řádu České republiky a rozsahu zpovědního tajemství podle smlouvy lze pouze

² Ustanovení § 368 tr. zák. upravuje trestný čin neoznámení trestného činu.

³ Srov. § 368 [Neoznámení trestného činu]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 4605, marg. č. 11.

⁴ § 64 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, v platném znění.

uvést, že Ministerstvo spravedlnosti není povoláno k interpretaci smlouvy. Pozice zastávané v průběhu vyjednávání smlouvy jsou patrné z výše uvedených připomínek, které Ministerstvo spravedlnosti v průběhu vyjednávání smlouvy uplatnilo. Posouzení souladu smlouvy s právním řádem České republiky je věcí gestora, tedy Ministerstva zahraničních věcí.

S pozdravem

**Vážený pan
Mgr. et Mgr. Jakub Michálek, Ph.D.
předseda poslaneckého klubu Pirátů
Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR
Sněmovní 4
118 26 Praha 1 - Malá Strana
DS**